

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 6g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a
articolelor 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală
(*reducerea pedepsei pentru detenție în condiții precare (nr. 2)*)

CHIȘINĂU

13 iunie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judcători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 ianuarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 iunie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Alexei Croitor, în interesele dlui Victor Pridorojnîi, parte în dosarul nr. 21ji-2585/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Nicolae Corcea de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 1 decembrie 2020, 16 februarie 2020 și 16 februarie 2021, dl avocat Alexei Croitor a formulat, în numele dlui Victor Pridorojnîi, plângeri referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului. Aceste plângeri au fost formulate pe baza articolelor 385 alin. (5) și 473³ alin. (4) din Codul de procedură penală, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 245 din 31 iulie 2023.

4. Printr-o Încheiere din 30 decembrie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a admis parțial plângerile respective. Dlui Victor Pridorojnîi i-a fost redusă pedeapsa închisorii cu 202 zile și i-a fost oferită, cu titlu de compensație, suma de 405 lei. Această încheiere a fost contestată cu recurs de Penitenciarul nr. 15 - Cricova și de dl Victor Pridorojnîi.

5. La 3 aprilie 2023, Curtea de Apel Chișinău a admis recursurile formulate, a casat încheierea contestată și a dispus trimiterea cauzei la rejudecare.

6. Cauza în discuție a fost repartizată dlui judecător Nicolae Corcea de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

7. În timpul examinării cauzei, a fost adoptată Legea nr. 245 din 31 iulie 2023, care a intrat în vigoare din 22 august 2023 și a modificat algoritmul de compensare pentru detenția în condiții precare stabilit de articolele 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală.

8. În cadrul ședinței de judecată din 16 ianuarie 2024, dl avocat Alexei Croitor a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală.

9. Printr-o Încheiere din 16 ianuarie 2024, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 385

Chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței

„[...]”

(5) În cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Prevederile art.473² alin.(2)–(25) și (5), art.473³ alin.(3) și art.473⁴ alin.(1)–(51) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție.

[...]”

[în redactarea Legii nr. 245 din 31 iulie 2023, în vigoare din 22 august 2023]

Articolul 385

Chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței

„[...]”

(5) În cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

[...]”

[în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 245 din 31 iulie 2023]

Articolul 473⁴
Soluția instanței de judecată

„[...]”

(4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatată ca fiind executată în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

[...]”

[în redactarea Legii nr. 245 din 31 iulie 2023, în vigoare din 22 august 2023]

Articolul 473⁴
Soluția instanței de judecată

„[...]”

(4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

[...]”

[în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 245 din 31 iulie 2023]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției susține că prevederile contestate în redactarea Legii nr. 245 din 31 iulie 2023 sunt contrare Deciziei Curții Constituționale nr. 105 din 1 iulie 2021 și constatărilor Curții Europene a Drepturilor Omului din cauza *Drănicerul v. Republica Moldova*, 12 februarie 2019. Din acest motiv, aceste prevederi pun în discuție dacă remediul compensatoriu pentru condițiile precare de detenție are un caracter suficient și justificat.

13. Totodată, autorul afirmă că modul de punere în aplicare a acestor prevederi nu are în vedere situația persoanelor care s-au plâns de condițiile precare de detenție și au solicitat aplicarea remediului compensatoriu până la intrarea în vigoare a legii de modificare. Acest fapt conduce la aplicarea retroactivă în cauza sa a prevederilor contestate, contrar articolului 22 din Constituție. În opinia sa, acesta trebuie să beneficieze de o pedeapsă redusă potrivit algoritmului de compensare care era în vigoare la data depunerii plângerii referitoare la condițiile precare de detenție.

14. În fine, autorul excepției afirmă că prevederile contestate sunt contrare articolelor 16, 20, 22, 23, 26, 53 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală, în redactarea actuală, care stabilește posibilitatea reducerii pedepsei de la una la două zile pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ, care este aplicabilă atât prevenitului, cât și condamnatului.

19. Curtea observă că articolele 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală au făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate în Decizia nr. 105 din 1 iulie 2021. Totuși, Legea nr. 245 din 31 iulie 2023 a modificat conținutul acestor articole. Prin urmare, de vreme ce au un alt conținut, prevederile contestate, în redactarea actuală, pot fi supuse unui nou control de constituționalitate.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează plângerea referitoare la condițiile precare de detenție. Astfel, Curtea consideră că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

21. Autorul sesizării afirmă că prevederile contestate sunt contrare articolelor 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*claritatea legii*), 26 (*dreptul la apărare*), 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

22. Totuși, autorul nu oferă argumente privind neconstituționalitatea prevederilor contestate din perspectiva articolelor 23, 26 și 53 din Constituție. Simpla enumerare a unor articole din Constituție, în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă o critică de neconstituționalitate. Curtea reamintește că procedurile din fața sa au un caracter adversarial, iar autorul sesizării trebuie să-și precizeze argumentele juridice. De altfel, dacă ar proceda la examinarea unei excepții de neconstituționalitate neargumentate, Curtea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr.171 din 7 decembrie 2023, § 29). Prin urmare, sesizarea este inadmisibilă în capetele de cerere formulate pe baza articolelor 23, 26 și 53 din Constituție.

23. Așadar, Curtea va raporta normele contestate la articolele 16, 20, 22 și 54 din Constituție, pentru a vedea dacă este demonstrată incidența unui drept fundamental.

24. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că articolele 16 și 54 din Constituție nu au o aplicare de sine stătătoare. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea DCC nr. 190 din 21 decembrie 2023, § 25).

25. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, autorul sesizării consideră că schimbarea algoritmului de calcul oferă o compensare insuficientă și nejustificată raportată la condițiile precare de detenție. În acest sens, Curtea reține că articolul 20 din Constituție garantează dreptul de acces liber la justiție, avându-

și corespondentul în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, în contextul remediei compensator pentru condițiile precare de detenție, acesta garantează dreptul la examinarea plângerii împotriva administrației instituției penitenciare de o manieră echitabilă. Reducerea pedepsei în mod suficient pentru condiții precare de detenție nu este un drept care poate fi dedus pe baza articolului 20 din Constituție.

26. Cu privire la articolul 22 din Constituție, autorul susține că prevederile contestate au un caracter retroactiv și aplicarea lor în cauza sa îi înrăutățește situația. Articolul 22 din Constituție garantează, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, principiul legalității incriminării și a pedepsei penale.

27. Conceptul de „pedepsă” din articolul 7, la fel ca noțiunile de „drepturi și obligații civile” și „acuzatie în materie penală” din articolul 6 § 1 din Convenție, are un câmp de aplicare autonom. Formularea din articolul 7 § 1, teza a doua, precizează că punctul de plecare în analiza existenței unei pedepse îl constituie chestiunea aplicării măsurii în discuție ca urmare a unei condamnări pentru „comiterea unei infracțiuni” (a se vedea *Matevosyan v. Armenia* (dec.), 13 aprilie 2021, § 37; DCC nr. 146 din 31 octombrie 2023, § 40).

28. În acest sens, Curtea menționează că procedurile în care se examinează plângerea referitoare la condițiile precare de detenție nu pun în discuție condamnarea pentru „comiterea unei infracțiuni”. Acestea oferă perspective de redresare a încălcărilor Convenției Europene provocate de condițiile precare de detenție prin posibilitatea reducerii pedepsei conform algoritmului stabilit de prevederile contestate. Așadar, articolele 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală reprezintă măsuri care vizează executarea „pedepsei” închisorii în cazul condițiilor precare de detenție. Prin urmare, articolul 22 din Constituție nu este incident în prezenta cauză.

29. Pentru că nu a constatat incidența articolelor 20 și 22 din Constituție, Curtea reține că nici articolele 16 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

30. De asemenea, Curtea observă că autorul își manifestă dezacordul cu posibila aplicare a prevederilor contestate în cauza sa. Curtea mai subliniază că judecata sa este o „judecată a legilor”, la modul abstract, dar nu o „judecată a cazurilor concrete”. Ține de competența instanței de judecată de drept comun să stabilească, potrivit principiilor de drept referitoare la acțiunea legii în timp, legea aplicabilă cazului dedus judecății (a se vedea DCC nr. 50 din 4 iunie 2024, § 45).

31. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea în cauză privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de

dl avocat Alexei Croitor, în interesele dlui Victor Pridorjii, parte în dosarul nr. 21ji-2585/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 13 iunie 2024

DCC nr. 64

Dosarul nr. 6g/2024